

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Худолея Ярослава Григоровича на тему: «Юридична відповідальність за правопорушення в мережі Інтернет: загальнотеоретичний аспект», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Дисертаційна робота Худолея Ярослава Григоровича на тему: «Юридична відповідальність за правопорушення в мережі Інтернет: загальнотеоретичний аспект» була розглянута на засіданні міжкафедрального семінару, який було проведено 22 січня 2026 року, протокол № 4.

1. Актуальність теми дослідження. Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та трансформація мережі Інтернет у глобальне середовище життєдіяльності людини породили якісно нові форми соціальних відносин, які потребують адекватного правового захисту. Дослідження юридичної відповідальності через призму цифрової модернізації є критично необхідним у контексті високого рівня латентності кіберправопорушень, їх транскордонного характеру та ускладненої ідентифікації суб'єктів, що вимагає доктринального переосмислення традиційних категорій вини, суб'єкта та складу правопорушення.

Для успішного функціонування України як сучасної цифрової держави та майбутнього члена Європейського Союзу принципово важливо забезпечити гармонізацію національного законодавства з міжнародними стандартами кібербезпеки. Формування цілісної доктрини відповідальності у цифровому середовищі є ключовим фактором у забезпеченні національної безпеки, захисті фундаментальних прав і свобод людини у віртуальному просторі та підтримці довіри до державних інститутів як системної цінності.

Аналіз загальнотеоретичних засад юридичної відповідальності за інтернет-правопорушення, зокрема через запровадження концепцій «цифрового делікту» та «алгоритмічної відповідальності», може надати цінні орієнтири для підвищення ефективності правосуддя та превенції новітніх загроз, пов'язаних із використанням штучного інтелекту та функціонуванням метавсесвітів.

Як засвідчують наукові джерела, попри наявність галузевих розробок, питання формування загальнотеоретичного позиціонування сутності відповідальності за правопорушення в мережі Інтернет, подолання фрагментарності нормативних стандартів та вироблення механізмів гібридної відповідальності залишаються недостатньо розробленими, що і вплинуло визначальним чином на вибір теми дисертаційного дослідження.

Теоретичну базу дослідження проблематики юридичної відповідальності за правопорушення у мережі Інтернет становлять праці таких вітчизняних та зарубіжних учених як: О. М. Балинська, О. О. Бандура, О. М. Биков, М. М. Гуренко, О. М. Джужа, Ю. М. Жорнокуй, Н. А. Загребельна, В. О. Карпичков, М. С. Кельман, О. І. Колич, В. В. Корольова,

М. П. Кучерявенко, О. В. Мікічурова, В. В. Неволя, К. Г. Некіт, А. С. Овчаренко, Ю. Ю. Орлов, В. Ю. Полатай, С. В. Прийма, П. М. Рабінович, О. В. Ришкова, В. П. Сабадаш, В. В. Савченко, О. Ф. Скакун, В. Б. Скоморовський, Є. М. Смичок, К. І. Спасова, Н. В. Степаненко, О. О. Тихомиров, Б. П. Ткачук, О. О. Хорватова, А. В. Чуб, В. А. Яценко, R. Abbot, Y. Afina, L. Aiello, L. Alessandretti, M. Allen, M. Almada, S. Alon-Barkat, J. Annas, G. Arslan, I. Ayres, A. Baronchelli, M. Barratt, G. Borges, M. Buiten, W. Burkert, M. Busuioc, R. Calo, P. Charon, B. El-Darwiche, L. Floridi, M. Foulon, R. Friedrich, S. Ganediwalla, M. Gobble, M. Gradillas, T. Haartsen, J. Hazenberg, D. Hillier, Yu. Hong, E. Karner, R. Katz, D. Kaushik, L. Kello, T. Khinvasara, G. Kirk, I. Koto, R. Kraut, A. Laks, S. Lazarus, S. Lenton, M. Martino, G. Meibauer, A. Michienzi, W. Mincewicz, R. Morrison, J. Palmer, M. Schmitt, S. J. Shackelford, M. Shanthi, L. Strikwerda, K. Sudhakar, C. Taylor, G. Teubner, L. Thomas, N. Wang, S. Wingreen, P. Wong, A. Woods, L. Zhmud, J. Zhou, A. Zwitter та ін.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах науково-дослідної теми кафедри теорії та історії держави і права юридичного факультету Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК»: «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення прав людини та дитини в умовах розбудови правової, демократичної, соціально орієнтованої держави з широко розгалуженими інститутами громадянського суспільства» (номер державної реєстрації: 0118U001384). Результати дослідження мають безпосередній зв'язок із навчальною діяльністю юридичного факультету та можуть бути використані при підготовці й оновленні навчальних планів і програм, зокрема в дисципліні теорії держави та права, інформаційне право. Такий підхід забезпечує інтеграцію сучасних практик і положень Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року №119/2021, у навчальний процес, що дозволяє студентам здобувати знання на основі актуальних нормативних документів та реальних практик їх застосування.

3. Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших у вітчизняній юридичній науці комплексним монографічним дослідженням інституту юридичної відповідальності за правопорушення у мережі Інтернет у загальнотеоретичному аспекті. У роботі здійснено системне теоретико-методологічне обґрунтування сутності та ознак юридичної відповідальності у цифровому середовищі, розкрито закономірності її трансформації під впливом глобалізації, міжнародних стандартів і розвитку новітніх технологій, а також сформульовано концептуальні підходи до модернізації інституту відповідальності з урахуванням специфіки кіберпростору та інтернет-правопорушень.

У процесі дослідження автором сформульовано низку науково обґрунтованих положень та висновків, котрі містять наукову новизну:

вперше:

– представлено модель багаторівневої юридичної відповідальності, котра передбачає взаємодію кількох взаємопов'язаних рівнів, що відображають сучасні тенденції розвитку правового регулювання: 1) на державному рівні зберігається класична архітектура юридичної відповідальності, яка реалізується через кримінально-правові, адміністративно-правові, цивільно-правові механізми тощо; 2) на міжнародному рівні юридична відповідальність набуває форми юрисдикції міжнародних судових та квазісудових органів, а також виражається у виконанні державами зобов'язань за міжнародними договорами; 3) недержавний рівень відповідальності охоплює механізми саморегулювання, зокрема цифрову етику, корпоративні кодекси поведінки, внутрішні регламенти цифрових платформ; зазначений рівень відображає нові форми юридично значущого впливу, що виникають у межах цифрового середовища та доповнюють класичні державні й міжнародні інструменти;

– репрезентовано авторську класифікацію юридичної відповідальності за правопорушення в мережі Інтернет та виокремлено такі її різновиди: вторинна (умовна), саморегуляторна, колективна, алгоритмічна (автоматизована), множинна (гібридна); розкрито їх сутність та зміст;

– визначено, юридична відповідальність у сфері штучного інтелекту поступово набуває рис об'єктивної (суворої) відповідальності, подібної до моделі відповідальності за шкоду, завдану дефектною продукцією; у контексті цифрових технологій вказана відповідальність стає ефективним інструментом правового реагування на складні, технічно опосередковані випадки спричинення шкоди; акцентовано, концепція відповідальності за ризик як альтернатива традиційному поняттю вини є перспективною парадигмою для оновлення інституту юридичної відповідальності; підкреслено, у сфері штучного інтелекту відповідальність повинна покладатися не на агента, що має волю та намір, а на суб'єкта, який створив або експлуатує джерело технологічного ризику;

– встановлено доктринально обґрунтованою необхідність розробки та прийняття Закону України «Про штучний інтелект», у котрому повинні бути чітко визначені критерії відповідальності суб'єктів: розробника, якщо шкода спричинена дефектом алгоритму, впроваджувача, у разі неналежного впровадження системи у виробничий процес, користувача, за умови неправомірного або необережного застосування технології тощо; наголошено, принципово важливим є закріплення норми, згідно з якою системи штучного інтелекту не визнаються самостійними носіями прав і обов'язків, а отже, відповідальність завжди покладається на визначених фізичних або юридичних осіб; репрезентовано ключові положення кожної з структурних частин запропонованого законопроекту;

удосконалено:

– понятійно-термінологічний апарат у досліджуваній сфері, уніфіковано та уточнено дефініції, серед яких «правопорушення в Інтернеті», «цифровий делікт», «алгоритмічна відповідальність», «саморегуляторні механізми», «структурна відповідальність провайдерів», що усуває

семантичні суперечності між галузями, підвищує якість законодавчої техніки, забезпечує єдність судової практики та гармонізацію з європейськими і глобальними стандартами;

– наукові висновки щодо міжнародних стандартів у сфері юридичної відповідальності за інтернет-правопорушення: 1) міжнародна нормативна база у цій сфері є фрагментованою за географічною та предметною ознакою, проте спостерігається тенденція до її уніфікації; 2) входження до глобальних домовленостей значно ширшого кола держав з різними правовими системами породжує виклик дотримання прав людини; як показав аналіз фінального тексту конвенції ООН, відсутність жорстких гарантій може бути використана авторитарними режимами для переслідування інакодумців під приводом боротьби з кіберзлочинами; 3) найбільше розвинені стандарти стосуються саме кримінальної відповідальності, що історично обумовлено першочерговим фокусом на кіберзлочинності; натомість міжнародні механізми цивільно-правової та адміністративної відповідальності розвинені значно менше та носять характер радше рекомендацій, ніж обов'язкових норм; встановлено, у перспективі варто очікувати розвитку саме таких «горизонтальних» стандартів, зокрема у сфері відповідальності постачальників цифрових послуг; 4) ефективність міжнародних стандартів корелюється із належною імплементацією на національному рівні; навіть після приєднання до міжнародних договорів окремі держави не забезпечують повної гармонізації внутрішнього законодавства; не всі передбачені Конвенцією про кіберзлочинність діяння отримують належну криміналізацію, а процесуальні механізми щодо збирання та вилучення електронних доказів залишаються фрагментарними; у цьому зв'язку пріоритетного значення набувають системний моніторинг виконання міжнародних зобов'язань і надання державам технічної допомоги в процесі їх імплементації;

– наукові позиції щодо розуміння ознак множинної (гібридної) відповідальності за правопорушення у мережі Інтернет: 1) характеризується «подвійною атрибуцією», за якої деліктогенний результат одночасно є наслідком вольових рішень людини та автономних або напіваавтономних дій цифрових систем; 2) не зводиться до класичної індивідуалізації суб'єкта, а передбачає розподіл правових наслідків між кількома рівнями, зокрема особою, яка ініціює чи контролює процес, оператором платформи, а також технічною інфраструктурою, що генерує правопорушний ефект; 3) становить новий інститут загальної теорії права, що вимагає: а) формування критеріїв оцінки ступеня алгоритмічної автономії та меж людського контролю; б) перегляду традиційних категорій вини та необережності в умовах алгоритмізованого середовища; в) вироблення механізмів юрисдикційної координації для подолання колізій багатоярусного правозастосування;

– положення щодо систематизації особливостей цифрового середовища, що відмежовують їх від класичних деліктів у межах традиційно усталеного розуміння, серед яких виокремлено наступні: 1) відсутність територіальної визначеності; 2) технологічна складність правопорушень у

мережі Інтернет; 3) дистанційність та віртуалізація дій; 4) анонімність та псевдоанонімність суб'єкта; 5) масовість та колективний характер впливу правопорушень у мережі Інтернет; 6) розмитість об'єкта правопорушення у цифровому середовищі; 7) варіативність правового регулювання у сфері Інтернет-правопорушень; 8) транзитивність (перехідність); 9) автоматизований характер; 10) високий рівень латентності; 11) міждисциплінарний характер правопорушень;

– усталені у правовій доктрині та міжнародній практиці різновиди правопорушень у мережі Інтернет і визначено їх класифікацію за наступними критеріями: 1) за об'єктом посягання; 2) за способом здійснення (залежно від методів і технічних засобів); 3) за принципом юрисдикційної належності (територіальною ознакою); 4) за рівнем суспільної небезпеки;

– наукові погляди, відповідно до яких цифрові активи у вигляді невзаємозамінних токенів, віртуальної нерухомості та інших нематеріальних об'єктів набувають ознак майнової цінності та потребують правового режиму, подібного до інституту нематеріального майна у цивільному праві; підкреслено, що моделі корпоративного (приватного) регулювання, засновані на правилах спільнот, не здатні забезпечити рівнозначний захист прав особи, порівняно з публічно-правовими механізмами, що обґрунтовує потребу державного втручання та встановлення загальнообов'язкових стандартів відповідальності у цифровому середовищі;

набули подальшого розвитку:

– наукові підходи щодо співвідношення у правовому вимірі понять «кіберпростір» та «мережа Інтернет» як широкої за сутністю й змістом категорії та її інфраструктурної основи; встановлено, їх поєднують спільні цінності, але відрізняє предмет регулювання, рівень інституціоналізації та специфіка суб'єктного складу управління; наголошено, кіберпростір слід розглядати як глобальне соціально-технічне середовище, що поєднує інформаційні потоки та комунікаційні системи, не має фізичних меж, однак генерує реальні правові наслідки; мережа Інтернет у системі кіберпростору виконує роль матеріальної та організаційної інфраструктури, яка забезпечує функціонування кіберпростору, проте водночас формує власний специфічний правовий режим;

– ключові характеристики юридичної відповідальності за правопорушення в мережі Інтернет: 1) *транснаціональний характер*, оскільки переважна більшість правопорушень в мережі Інтернет виходить за межі національних юрисдикцій, що зумовлює складнощі у визначенні компетентного органу та виборі застосовного права; 2) *ускладнена ідентифікація суб'єкта*, позаяк в умовах анонімності, використання псевдонімів, VPN-технологій, блокчейну та систем шифрування постає об'єктивна проблема встановлення особи правопорушника; 3) *комплексний характер складу правопорушення*, адже правопорушення в мережі Інтернет поєднують технічні, поведінкові, інтелектуальні та інші елементи, що значно ускладнює правову кваліфікацію; 4) *множинність нормативного впливу*, яка проявляється у взаємодії норм національного законодавства, міжнародно-

правових стандартів, актів м'якого права та корпоративних політик цифрових платформ, що створює багаторівневу модель регулювання;

– положення, згідно яких міжнародні стандарти у сфері юридичної відповідальності за правопорушення у мережі Інтернет дедалі більше зміщуються у бік комплексного механізму шляхом поєднання відповідальності з просвітою користувачів, кібергігієною, партнерством з приватним сектором та повагою до відкритості мережі; нові міжнародні документи та ініціативи мають шанс закріпити й розвинути зазначені принципи; аргументовано, сьогодні міжнародні стандарти у сфері юридичної відповідальності за інтернет-правопорушення знаходяться в стадії динамічного розвитку, позаяк від фрагментарних регіональних норм вони еволюціонують до цілісної системи універсальних правил, що враховують як потребу у безпеці, так і необхідність збереження фундаментальних прав і свобод у цифрову епоху;

– вектори розвитку інституту юридичної відповідальності у цифровому середовищі: 1) визначення юрисдикційних меж діяльності у метавсесвіті; 2) криміналізація нових форм суспільно небезпечної поведінки, що виникають у віртуальних середовищах; 3) вдосконалення цивільно-правового (деліктного) регулювання шкоди, завданої у VR-, AR-середовищах та метаверсах; 4) здійснення законодавчого встановлення спеціальних обов'язків провайдерів цифрових платформ; 5) впровадження так званої «структурної відповідальності» провайдерів, яка передбачає їх обов'язок запобігати правопорушенням через архітектуру платформи та алгоритми модерації; 6) застосування концепції «цифрового делікту» як окремої категорії правопорушення, що вимагає нормативного оформлення; запропоновано наступне визначення досліджуваному поняттю «цифровий делікт – це протиправне винне діяння, що здійснюється у віртуальному середовищі і характеризується нематеріальністю об'єкта посягання, транскордонністю юрисдикції та ускладненою ідентифікацією суб'єкта, внаслідок чого завдається шкода майновим чи немайновим правам особи, а також суспільним інтересам, які підлягають правовій охороні»; 7) нормативне визначення критеріїв відповідальності за автономні рішення, що приймаються із застосуванням систем штучного інтелекту; 8) запровадження системи безперервного навчання суддів та слідчих щодо особливостей роботи з цифровими доказами, методів встановлення причинно-наслідкового зв'язку у випадках алгоритмічних рішень, а також стандартів оцінки надійності програмних продуктів і цифрової інфраструктури; 9) посилення участі України у діючих міжнародних механізмах та ініціювання нових форм співробітництва, спрямованих на забезпечення невідворотності відповідальності незалежно від місця вчинення правопорушення; 10) використання цифрових технологій як інструментів підсилення механізмів притягнення до відповідальності; 11) закріплення принципів цифрової етики у правовій площині з метою їх трансформації у юридично значущі регулятори поведінки, що дозволить узгодити вимоги, які висуває

суспільство до етичності функціонування віртуальних спільнот, із нормативними приписами, що забезпечуються державним примусом.

4. Теоретичне значення результатів дисертації. Теоретичне значення результатів дисертації полягає у здійсненні комплексного загальнотеоретичного аналізу трансформації інституту юридичної відповідальності в умовах цифрової доби, що дозволило обґрунтувати перехід від класичних доктринальних моделей до концепції множинної (гібридної) відповідальності, заснованої на принципах розподіленої вини та подвійної атрибуції правопорушень між суб'єктами та алгоритмічними системами. Наукову цінність становлять висновки щодо правової природи кіберпростору як специфічного міжнародно-правового режиму, а також розробка теоретичних засад багаторівневої юрисдикції та подвійної легітимації саморегуляторних норм цифрових платформ, що зміщує акцент правового регулювання на оцінку суспільної результативності відповідальності та захист прав людини у віртуальному середовищі. Сформульовані положення щодо правосуб'єктності децентралізованих організацій, відповідальності за ризик при використанні штучного інтелекту та уніфікації міжнародних стандартів кібербезпеки створюють фундаментальну методологічну базу для подальшого розвитку теорії права, інформаційного та міжнародного права, забезпечуючи концептуальне підґрунтя для гармонізації національного законодавства з глобальними правовими стандартами цифрової трансформації.

5. Практичне значення результатів дисертації Викладені у дисертації пропозиції та висновки можуть бути використані у:

- науково-дослідній сфері – для подальшої розробки проблематики юридичної відповідальності в цифровому середовищі; уточнення дефініцій та формування нових підходів до класифікації інтернет-правопорушень і їх правової кваліфікації; розробки міждисциплінарних методик дослідження правопорушень у мережі Інтернет;

- правотворчій діяльності – під час оновлення та гармонізації законодавства України у сферах кібербезпеки, захисту персональних даних; при підготовці проектів законів та підзаконних актів з урахуванням міжнародних стандартів; для запровадження спеціальних обов'язків платформ і механізмів «структурної» та «вторинної» відповідальності;

- правозастосовній практиці – для підвищення ефективності діяльності судів, правоохоронних органів у справах про інтернет-правопорушення;

- навчальному процесі – для оновлення програм, підготовки навчально-методичних матеріалів, при викладанні курсів «Теорія держави і права», «Інтернет-право/Кіберправо», «Міжнародні стандарти у цифровому середовищі», «Захист персональних даних», «Порівняльне правознавство» тощо.

6. Особиста участь автора в одержанні наукових і практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі. Дисертація є самостійною роботою. Висновки й положення наукової новизни одержані

автором самостійно. Дисертантом було опубліковано 14 праць за темою дисертації.

Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі теорії та історії держави і права Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК». Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри теорії та історії держави і права Загребельна Наталія Анатоліївна. Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Худолея Я.Г. є результатом самостійних досліджень і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає діючим вимогам її оформлення.

7. Список опублікованих праць за темою дисертації. Основні наукові положення та результати дисертаційного дослідження було висвітлено у чотирнадцяти наукових працях, серед яких: 6 наукових статей у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України з присвоєнням категорії «Б», та 8 публікацій за матеріалами міжнародних, міжнародних науково-практичних та науково-практичних конференцій.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у періодичних наукових фахових виданнях:

1. Худoley Я. Напрями вдосконалення законодавчого регулювання в контексті легалізації та цифровізації ІТ-бізнесу в мережі Інтернет. Аналітично-порівняльне правознавство. 2023. № 02. С. 38-42. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.6> (0,43 друк. арк.).

2. Худoley Я., Загребельна Н. Захист персональних даних у період дії в Україні правового режиму воєнного стану: загальнотеоретичні аспекти. «Legal Bulletin»: зб. наук. праць ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». 2023. Вип. 2(8). С. 75-82. DOI: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2023-08-75-82> (0,41 друк. арк., внесок здобувача 50%).

3. Худoley Я.Г. Інтерпретація юридичної відповідальності в умовах глобалізації та цифровізації. Наукові інновації та передові технології. 2025. № 4 (44). С. 1829-1835. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4\(44\)-1829-1835](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4(44)-1829-1835) (0,3 друк. арк.).

4. Худoley Я.Г. Класифікаційно-функціональні характеристики юридичної відповідальності у мережі Інтернет. Актуальні питання у сучасній науці. 2025. №. 4 (34). С. 909-914. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-4\(34\)-909-914](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-4(34)-909-914) (0,31 друк. арк.).

5. Худoley Я.Г. Поняття та правовий статус кіберпростору у міжнародному праві. Наука і техніка сьогодні. 2025. №. 4 (45). С. 283-291. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-4\(45\)-283-291](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-4(45)-283-291) (0,31 друк. арк.).

6. Худoley Я.Г., Бакуменко А.В. Правосуб'єктність штучного інтелекту між юридичною фікцією та онтологічною реальністю. Legal

Bulletin. 2025. Вип. 4(18). С. 10-18. DOI: <https://doi.org/10.31732/2708-339X-2026-18-A1> (0,45 друк. арк., внесок здобувача 50%).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Худолей Я.Г. Міжнародна операція «Black Axe» та юридична відповідальність за кіберзлочини. Реалізація конституційного права на свободу пересування в умовах війни: правові стандарти та практичні можливості: матеріали міжнародної правової школи (м. Ужгород, 24 лютого 2023 р.). Ужгород. 2023. С. 36-38.

8. Худолей Я.Г. Чинники, що визначають сутність поняття інституту юридичної відповідальності. Сімдесят четверті економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки: матеріали Міжнародної мультидисциплінарної наукової інтернет-конференції (м. Львів, 25-26 квітня 2023 р.). <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-4329/>

9. Худолей Я.Г. Деякі аспекти юридичної відповідальності за правопорушення в мережі Інтернет. Діяльність органів публічної влади України в умовах війни: пошуки оптимальних моделей: матеріали міжнародної правової школи (м. Ужгород, 11 травня 2023 р.). Ужгород. 2023. С. 36-38.

10. Худолей Я.Г. Міжнародне співробітництво у сфері правопорушень в мережі Інтернет. Міжнародний фактор перемоги України над московією: правові, інституційні, матеріально-технічні складові матеріали міжнародної правової школи (м. Ужгород, 2 червня 2023 р.). Ужгород. 2023. С. 31-35.

11. Худолей Я.Г. Мережа Інтернет як простір для здійснення правових відносин. Global Society in Formation of New Security System and World Order: Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Internet Conference (м. Дніпро, 27-28 липня 2023 р.). <http://www.wayscience.com/wp-content/uploads/2023/08/Conference-Proceedings-July-27-28-2023-1.pdf>

12. Худолей Я.Г. Юридичні особи та їх відповідальність за дії в мережі Інтернет. Інноваційні дослідження та перспективи розвитку науки і техніки у XXI столітті: Міжнародна науково-практична конференція до 30-річчя Приватного вищого навчального закладу «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука» (м.Рівне, 19 жовтня 2023 р.). <https://dspace.megu.edu.ua:8443/jspui/handle/123456789/4419>

13. Худолей Я.Г. Цифрова термінологія у міжнародно-правовій площині. Правові проблеми мобільності в умовах надзвичайних режимів: конституційні, економічні, соціальні, культурні та духовні аспекти: матеріали міжнародної правової школи, м. Ужгород, 27 лютого 2025 р. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2025. С. 67-73.

14. Худолей Я.Г. Методологічні орієнтири дослідження юридичної відповідальності в умовах інформаційного суспільства. Українська жінка в умовах війни: міждисциплінарний дискурс: матеріали міжнародної правової школи, м. Ужгород, 28 березня 2025 р. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2025. С. 84-86.

